

Sammon saaga

Timo Parvela: *Tuliterä*. Sammon vartijat 1
Tammi 2007.

Hyvin harvoin suomalaisessa fantasiakirjallisuudessa tulee vastaan kirjoja, jotka saavat sukat pyörimään lukijan jaloissa. Silloin kun tällainen kirja osuu kohdalle, riemun tunne siitä, "että kyllä Suomessakin osataan ja hienosti", on aivan valtava.

Timo Parvelan *Tuliterä*, Sammon vartijoiden ensimmäinen osa sai totisesti sukat pyörimään jaloissani, enkä malttaisi odottaa teoksen jatko-osia. Tuliterän perusajatus seurailee pääpiirteittäin Kalevalan tarinaa Väinämöisestä, Pohjolasta ja Sammon rakentamisesta, sekä siitä, kuinka Sampo hajoitettiin, ja sen palaset levisivät maailman ääriin. Nyt Pohjola on palannut etsimään Sammon palasia, apunaan Tuonelan valtiatar Loviatar. Vastassaan Pohjolan väellä on Sammon vartijat, jotka ovat sukupolvelta toiselle siirtäneet tärkeää perimätietoa Pohjolan edustamasta uhkasta. Paha vain, että Ahdin ja Ilmarin isät, Sampoa vartioineet miehet, ovat kadonneet, ja teini-ikäiset pojat joutuvat keskelle taistelua lähes ummikkoina.

Tuliterän henkilöahmot ovat kerrassaan mainioita. Pääosissa ovat Ahti ja Ilmari, Ilmarin siskon Annin kanssa. Ahti on unelmoiva nuori mies, joka koulun kevätjuhlassa musisoi kanteleellaan koulunsa rehtorin tuoleineen pävineen maan sisään. Ilmarissa on enemmän vähemmän keksijän vikaa, ja Anni edustaa filosofityyppistä lukutoukkaa, joka on kuitenkin toiminnan naisia. Tuonelan Joutsenet ovat pahamaineinen moottoripyörjengi, Ahdin kanteletta himoitseva joukko, joilta vikkelän viekas Jokkeri-niminen varas onnistuu huijaamaan Väinämöisen miekan, Tuliterän, ja samalla "vahingossa" räjäyttämään jengin moottoripyörät.

Tarina on rakennettu erittäin hyvin, ja kerronta kulkee eteenpäin Kalevalan kerronnan perinteitä kunnioittaen: kalevalainen kieli yhdistyy moderniin suomen kieleen dynaamisesti, ja kerronnassa ilmenee "takovaa otetta". Vaikutuin eritoten siitä, kuinka Parvela on osannut hyödyntää kansanperinnettämme sekä tarinan että kerronnan tasoilla muodostaen kokonaisuuden, joka antaa kalevalaiselle perinteelle aivan uuden, modernin ilmeen. Henkilöhahmojen dialogeissa ilmenevät erilaiset sanaleikit, henkilöahmojen nimet sekä tarinan rakenteissa Kalevalaan liittyvät maagiset piirteet tuovat osaltaan kokonaisuutta lähemmäksi vanhoja perinteitä, kuitenkin luoden jotakin uutta. Soittotaito yhdistyy kanteleen kautta musiikkiharrastukseen, kamppailulajit ja itsepuolustus liittyy "nörttien" luonnonsuojelijoiden kautta Sammon vartijoihin. Moottoripyöräjengi Tuonelan joutsenet nivoutuu nimensä kautta kalevalaiseen perinteeseen. Tuliterä ottaa paikkansa suomalaisessa fantasiakirjallisuudessa luontevasti ja vahvasti, sekä täysin ansaitusti.

En ole aikaisemmin lukenut Parvelan tekstejä, mutta Tuliterä totisesti herätti halun tutustua kirjailijan muuhunkin tuotantoon.

Maria Loikkanen